

Den ledda lekens betydelse för barns välbefinnande

Pedagogernas syn på sin roll

Anette Brandt

Nora Romantschuk

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	8657 och 8658
Författare:	Anette Brandt och Nora Romantschuk
Arbetets namn:	Den vuxenledda leken betydelse för barnets välbefinnande
Handledare (Arcada):	Ann-Marie Rosenqvist-Berg
Uppdragsgivare:	Helsingfors stad
<p>Sammanfattning:</p> <p>Detta lärdomsprov är ett beställningsarbete av Helsingfors stad. Syftet med vårt lärdomsprov är att få en insyn i hur den ledda leken förverkligas på daghem i Helsingfors samt hur pedagogerna ser på sin roll i leken. Fokuset i vårt lärdomsprov ligger på social hållbarhet och leken som ett verktyg för att stöda barnens välbefinnande. Genom våra två forskningsfrågor vill vi undersöka hur den ledda leken förverkligas och hur pedagogerna ser på sin roll i den ledda leken för att stöda barnens välbefinnande. Som metod använde vi oss av enkätstudie. Frågeformuläret skickades ut till Helsingfors stads 42 kommunala svenskspråkiga daghem. Beställaren valde att skicka ut formuläret till daghemmens gemensamma e-post. 14 respondenter svarade på vårt frågeformulär. Vi valde att begränsa oss till Norden i avsnittet tidigare forskning eftersom Norden är en föregångare vad gäller småbarnspedagogiken. Leken inom småbarnspedagogiken är ett brett område och vi valde att koncentrera oss på den ledda leken. Den teoretiska referensramen innehåller Urie Bronfenbrenners systemekologiska teori samt Lev Vygotskijs teorier om barnet och hans utveckling. Resultaten i vår undersökning visar att det finns en stor förståelse för leken och dess betydelse hos pedagogerna. Ledda lekstunder planeras in regelbundet i verksamheten, i många enheter minst en gång i veckan. Leken blir mer långvarig då den vuxna deltar. De två roller flest respondenter nämner är observerande och stödande roll. Resultaten visar också att pedagogerna har en förståelse för vikten av planering, dokumentation och utvärdering av den ledda leken.</p>	
Nyckelord:	Lek, småbarnspedagogik, pedagogens roll, social hållbarhet, Helsingfors stad
Sidantal:	39
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	27.04 2022

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	8657 och 8658
Author:	Anette Brandt and Nora Romantschuk
Title:	The importance of guided play for children's well-being
Supervisor (Arcada):	Ann-Marie Rosenqvist-Berg
Commissioned by:	City of Helsinki
<p>Abstract:</p> <p>This thesis was commissioned by the City of Helsinki. The purpose of our thesis is to gain an insight into how guided play is realized in day care centers in Helsinki and how the educators view their role in children's play. The focus of our thesis is on social sustainability and play as a tool to support children's well-being. Through our two research questions, we want to investigate how guided play is realized and how the educators view their role in guided play to support the children's well-being. As our method, we used a questionnaire study. The questionnaire was sent to the City of Helsinki's 42 municipal Swedish-language daycare centers. The customer chose to send out the form to the day care center's joint e-mail. 14 respondents answered our questionnaire. We chose to limit ourselves to the Nordic region in the previous research section because the Nordic region is a pioneer in early childhood education. Play in early childhood education is a broad area and we chose to concentrate on guided play. The theoretical frame of reference contains Urie Bronfenbrenner's systems ecological theory and Lev Vygotsky's theories about the child and her development. The results of our study show that there is a great understanding of play and its significance among educators. Guided play sessions are regular part of activity in the day care centers. In many units guided play is a weekly occurrence. Our results show that play becomes more long-lasting when the adult participates. The two roles most respondents mention are observational and supportive. The results also show that the educators have an understanding of the importance of planning, documentation and evaluation of guided play.</p>	
Keywords:	Play, early childhood education, social sustainability, the role of the educator, City of Helsinki
Number of pages:	39
Language:	Swedish
Date of acceptance:	27.04 2022

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosiaaliala
Tunnistenumero:	8657 och 8658
Tekijä:	Anette Brandt & Nora Romantschuk
Työn nimi:	Aikuisen ohjaaman leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille
Työn ohjaaja (Arcada):	Ann-Marie Rosenqvist-Berg
Toimeksiantaja:	Helsingin kaupunki
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Tämä opinnäyte on Helsingin kaupungin tilaustyö. Opinnäytteemme tarkoituksena on saada käsitys siitä, miten ohjattu leikki toteutuu Helsingin päiväkodeissa ja miten kasvattajat näkevät roolinsa leikissä. Opinnäytteemme painopisteenä on sosiaalinen kestävyys ja leikki lasten hyvinvoinnin tukena. Kahdella tutkimuskysymyksellämme haluamme selvittää, miten ohjattu leikki toteutuu ja miten kasvattajat näkevät roolinsa ohjatussa leikissä lasten hyvinvoinnin tukena. Menetelmänä käytimme kyselytutkimusta. Kyselylomake lähetettiin Helsingin kaupungin 42 kunnalliseen ruotsinkieliseen päiväkotiin. Tilaaaja valitsi lomakkeen lähettämisen päiväkodin yhteiseen sähköpostiin. 14 vastaajaa vastasi kyselyymme. Päätimme taustaosiossa käyttää Pohjoismaita koskevaa tutkimustietoa, koska Pohjoismaat ovat varhaiskasvatuksen edelläkävijä. Leikki varhaiskasvatuksessa on laaja alue ja päätimme keskittyä ohjattuun leikkiin. Teoreettinen viitekehys sisältää Urie Bronfenbrennerin järjestelmäekologisen teorian ja Lev Vygotskyn teorian lapsesta ja hänen kehityksestään. Tutkimuksemme tulokset osoittavat, että kasvattajilla on hyvä ymmärrys leikistä ja sen merkityksestä. Ohjatut leikit ovat tärkeä osa päiväkotien toimintaa. Useissa yksiköissä leikitään ohjattuja leikkejä vähintään kerran viikossa. Tuloksemme osoittivat leikin olevan pitkäkestoisempaa aikuisen osallistuessa. Useimmat vastaajat mainitsivat ottavansa kaksi eri roolia ohjatessaan leikkiä. Nämä ovat tarkkaileva ja tukeva. Tulokset osoittavat myös, että kasvattajat ymmärtävät ohjatun leikin suunnittelun, dokumentoinnin ja arvioinnin tärkeyden.</p>	
Avainsanat:	Leikki, varhaiskasvatus, sosiaalinen kestävyys, kasvattajan rooli, Helsingin kaupunki
Sivumäärä:	39
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	27.04 2022

INNEHÅLL

1	Inledning.....	7
2	Bakgrund.....	7
2.1	Leken inom småbarnspedagogiken och pedagogens roll.....	9
3	Tidigare forskning	11
4	Teoretisk referensram	13
4.1	Bronfenbrenners systemekologiska teori	13
4.2	Den närmaste utvecklingszonen	15
5	Forskningens syfte och forskningsfrågor	16
6	Metod.....	16
6.1	Datainsamling.....	17
6.2	Bearbetning av data	18
6.3	Arbetsprocess.....	19
6.4	Etiska aspekter	20
7	Resultatredovisning	21
7.1	Förverkligandet av leken på daghemmen	21
7.2	Pedagogernas syn på sin roll och dess betydelse i leken.....	25
8	Diskussion	27
8.1	Resultatdiskussion.....	27
8.2	Metoddiskussion.....	30
8.3	Förslag på fortsatt forskning.....	32
	Källor	33
	Bilaga 1 - Följebrev	36
	Bilaga 2 - Frågeformulär.....	37
	Bilaga 3 - Forskningslov	38

Figurer

Figur 1. Pedagogernas yrkesbeteckning	21
Figur 2. Hur ofta pedagogerna planerar in ledda lekstunder	22
Figur 3. Teman som pedagogerna beaktar i planeringen av ledda lekstunder.....	23
Figur 4. Arbetssätt som pedagogerna använder i dokumentationen av leken	24
Figur 5. Hur ofta pedagogerna utvärderar leken	25
Figur 6. Pedagogernas syn på sin roll i leken	26
Figur 7. Vuxnas inverkan på leken	27

1 INLEDNING

Vårt lärdomsprov är ett beställningsarbete av Helsingfors stad och ingår i projektet hållbar småbarnspedagogik på Yrkeshögskolan Arcada. I vår studie vill vi ta reda på pedagogernas syn på hur man genom vuxenledd lek med social hållbarhet i fokus kan stöda barns välbefinnande. Helsingfors stad (2019 s. 25) betonar i *Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors* lekens betydelse och betydelsen av pedagogernas förståelse för leken som grund för lärande, utveckling och välmående samt deras kunskap om leken och dess olika faser. En viktig del i pedagogernas arbete är att möjliggöra både den fria och den vuxenledda leken. Pedagogen bör vara en närvarande vuxen som observerar, deltar i och inspirerar till lek.

Det skrivs mycket i medierna om barns och ungas välmående och statistiken visar att det finns många barn och unga som mår dåligt. Psykporten för unga är en av många som skriver om hur viktigt det är att sköta om sin hälsa och att kunna stärka sina resurser. Färdigheter som man behöver för att hitta balans i vardagen och för att må bra är t.ex. att kunna uttrycka sina känslor komma överens med andra och att hantera besvikelser. (Mielenterveystalo) Vårt lärdomsprov tar fasta på social hållbarhet genom att undersöka pedagogernas syn på hur vi kan stöda barn i leken och därigenom öva på sådana sociala färdigheter som behövs genom hela livet. Detta ger studien en yrkesrelevans som pedagoger inom småbarnspedagogiken kan ha nytta av i sitt vardagliga jobb samt en förståelse för lekens betydelse för barnens välbefinnande ur ett bredare perspektiv.

2 BAKGRUND

Leken är en central del inom småbarnspedagogiken. Genom leken kan barnen uppleva glädje och gemenskap. Då barnen leker och utforskar sin omgivning tillsammans med andra skapar de nya sociala relationer. I sociala relationerna utvecklar barnet sin uppfattning om sig själv och andra samt färdigheter till att vara en del av mindre eller större gemenskaper. Leken är grunden för barnets lärande, utveckling och välbefinnande. Barnet skall ges möjlighet till att genom leken upptäcka och utforska sin miljö. Detta väcker nyfikenhet i barnet och skapar goda förutsättningar till hans lärande och utveckling.

Verksamheten inom småbarnspedagogiken skall utgå från barnets intressen och erfarenheter och barnen skall få vara delaktiga i och påverka sitt lärande. (Utbildningsstyrelsen 2018 s. 40f)

Inom småbarnspedagogiken är det läraren inom småbarnspedagogik som är ansvarig för barnets individuella plan för småbarnspedagogik samt gruppens verksamhetsplan (Utbildningsstyrelsen 2018 s. 10). I praktiken betyder detta att läraren inom småbarnspedagogik är ansvarig för leken i gruppen även om hela teamet bär ett ansvar för att den dagliga verksamheten fungerar. Även om barnets individuella plan alltid grundar sig på barnets egna intressen och behov är det ändå alltid pedagogens uppgift att styra upp och möjliggöra lek och lekmiljöer som stöd för barnets utveckling och välmående.

Det vi menar med vuxenledd lek är främst de stunder som pedagogen på basis av observation av barngruppens behov och intressen planerar in i verksamheten. Ofta med en tanke om att någon sorts inläring eller utveckling torde ske. Pedagogen tar alltså fram material och tillhandahåller en passande miljö för leken. Pedagogen kan välja att delta i leken men ibland behöver hen ta en mera observerande roll. Ur ett barnperspektiv är lek oftast ett mål i sig, en lustbetonad handling och inte på samma sätt en möjlighet till utveckling som en pedagog upplever. Hur än pedagogen väljer att handleda leken måste hen vara medveten om det inflytande hen har på leken. (Lillemyr 2013 s. 29 s. 45)

Enligt Nivala (2019 s. 104) är ett socialpedagogiskt synsätt på lek att den gemensamma aktiviteten bygger grunden för ett aktivt deltagande i samhället. Då barnet lär sig ta för sig i leken med den vuxna som stöd utvecklas hens förmåga att tro på sig själv och på sin förmåga att förändra sin vardag. Genom leken utvecklar barnet en grundläggande social kompetens genom att kunna utforska och uppleva i en trygg miljö där den vuxna kan fungera som bollplank eller medresenär. (Lillemyr 2013 s. 29)

Enligt filosofen Martha Nussbaum och ekonomen Amartya Sen och deras kapabilitetsteori är leken en av de tio handlingsmöjligheter som tas upp när frågan om ett lyckligt liv diskuteras. Också möjlighet att känna tillhörighet samt rätten att arbeta i en respektfull miljö räknas upp som möjligheter en människa behöver för ett fullt liv. Ett grundläggande synsätt på varje människa som en värdefull individ genomsyrar teorin.

(Nivala 2019 s. 100 – 103) Denna teori tar fasta på både barnets och även pedagogens rättigheter. Även om barnets rätt till en kvalitativ småbarnspedagogik är i förgrunden inom småbarnspedagogiken har även pedagogen rätt till ett tillfredsställande arbete i en miljö där arbetet är möjligt att utföra.

2.1 Leken inom småbarnspedagogiken och pedagogens roll

Lek är någonting barn ägnar sig åt i sitt naturliga tillstånd och något som är helhets betonat, allt barn gör är lek. För att göra en avgränsning i vårt arbete har vi valt att undersöka den lek som pedagogerna planerat, genomfört och utvärderat. Detta fråntar inte barnens behov av egna fantasilekar. Dessa fria fantasilekar fråntar inte heller pedagogens ansvar att också då vara en närvarande sensitiv vuxen i barnens närhet fastän pedagogen inte är en aktiv del av leken.

För att möjliggöra lek är pedagogens roll viktig. En miljö där barn vågar ta initiativ och där alla känner sig välkomna och respekterade är avgörande för att leken ska kunna blomstra. I Helsingfors stads plan för småbarnspedagogik (2019 s. 25) står det bland annat att *“leken ska få synas och höras”* dessutom står det att *“personalen sörjer för att alla inkluderas i leken”*.

Pedagogen kan ha olika roller i leken. Den aktiva ledaren, den mindre aktiva deltagaren eller den som observerar (Loizou 2020 s. 18). Alla roller är lika viktiga och har sin plats inom lekarbete i småbarnspedagogiken. En aktiv vuxen kan vara den som leder leken och ser till att alla får delta en mindre aktiv roll kan tilldelas den vuxna av barnen och då får den vuxna kanske smaka på maten som tillverkas i leken utan att styra händelseförloppet. En vuxen som bara observerar har också en viktig roll för utvärderingen av verksamheten eftersom det genom observation kan framkomma nya behov inom barngruppen.

För att säkerställa ett målinriktat och fortgående arbete med barnen är inte bara planeringen en viktig del av arbetet utan också utvärderingen. Att kontinuerligt dokumentera arbetet gör en utvärdering av den pedagogiska verksamheten möjlig (Utbildningsstyrel-

sen 2018 s. 40). Utvärderingen av arbetet står som grund för fortsatt utveckling av arbetet. För att kontinuerligt kunna utvärdera arbetet måste pedagogerna ha ett reflektivt arbetssätt, att inte utvärdera målen utan processen och arbetssätten är av större vikt (Vlasov m.fl. 2019 s. 34).

Den pedagogiska dokumentationen som står som grund för utvärderingen ger också barnen och vårdnadshavarna en möjlighet att vara med och utvärdera och utveckla verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen utgör en kontinuerlig process som skapar förståelse för verksamheten på våra daghem. (Utbildningsstyrelsen 2018 s. 39)

Ett dialogiskt arbetssätt kan vara ett sätt att stöda barnet då hen upptäcker världen. Leken kan vara ett bra sätt att uppnå ett dialogiskt förhållande då barnet är litet eftersom den vuxna då hänger sig åt den aktivitet barnet njuter av mest. (Nivala 2019 s. 192 – 196) Ett dialogiskt arbetssätt kännetecknas av att personerna i dialogen respekterar varandra och varandras åsikter och behov. Ett dialogiskt arbetssätt ger båda parterna i förhållandet möjlighet att påverka situationen (leken) och hur den fortskrider, detta kräver givetvis en sensitiv och lyhörd pedagog. Även om den professionella alltid har ansvar över situationen möts man i en dialog.

Att stöda barnet i leken och möjliggöra denna är en handling som lägger grunden för delaktighet i det sociala sammanhang alla människor strävar efter att vara delaktiga i. Att stöda den gemensamma leken lär barnet att hen har en möjlighet att påverka sin vardag och den miljö hen lever i. (Nivala 2019 s. 239) Ur ett hållbarhetsperspektiv lägger leken och delaktigheten i denna, grunden för social hållbarhet. Social hållbarhet är en del av ett större hållbarhetsperspektiv som Finland förbundet sig till i FN:s Agenda 2030, hur Finland ska uppnå dessa mål presenteras i ”Statsrådets redogörelse för genomförande av agenda 2030” (Statsrådet 2020). Social hållbarhet strävar efter att alla människor har en möjlighet att leva sitt liv på ett sätt som är hållbart både på det personliga planet och även ur ett globalt perspektiv.

Grunden för psykiskt välmående människor läggs redan i den tidiga barndomen. Lekens roll i det psykiska välmåendet går inte att underskatta och därför räknas också leken till en grundläggande rättighet enligt Barnkonventionens § 31(1959). Leken utvecklar bar-

nets förmåga till turtagning, förmåga att sätta in sig i andras roller och ger möjlighet att bearbeta upplevelser i en trygg miljö.

3 TIDIGARE FORSKNING

Vi har använt oss av följande sökord i vår litteraturundersökning: småbarnspedagogik, lek, pedagogens roll och socialt samspel. Vi har sökt på olika databaser såsom Google Scholar, Sage och Ebsco. Vi har ur våra resultat valt att använda oss av material på svenska, finska och engelska. Allt material behandlar Norden, eftersom Norden är en föregångare inom småbarnspedagogiken och har en mer holistisk syn på småbarnspedagogiken än många andra länder där inlärningen är i fokus (Melhuish & Petrogianis, 2006).

”Nyt me tiedetään, että aikuisten kuuluukin leikkiä” är en forskning som är gjord utifrån VVK:s projekt för åren 2014–2016 med temat leken och lekens lärmiljö. I projektet deltog 25 enheter från huvudstadsregionen. I forskningen undersöktes pedagogens roll i leken från två synvinklar nämligen hur pedagogen kan möjliggöra leken samt faktorer som begränsar leken. I forskningen framkommer det att pedagogens attityd till leken spelar roll för hans agerande i leken. En positiv syn till leken gjorde pedagogen aktivare. Faktorer som begränsade pedagogerna var andra arbetsuppgifter, tid-tabeller och utrymme. Under projektets gång skedde det positiva förändringar i pedagogernas attityd till leken och lekens betydelse. Pedagogerna gick aktivare med i leken både på eget och utifrån barnens initiativ. Det gjorde att samspelet mellan pedagogerna och barnen blev bättre, konflikterna minskade i leken och nya kamratrelationer skapades bland barnen. Pedagogerna började se möjligheterna framom begränsningarna. (Turunen 2016)

Forskningsartikeln i mötet mellan lekens öppenhet och undervisningens målorientering i förskolan är en studie som baserar sig på 62 videodokumentationer över lekar med varierande innehåll t.ex. rollekar och lekar som styrs av regler. Målinriktade lekar kan i vissa fall begränsa lekens innehåll men samtidigt skapar det en gemensam ram för deltagarna i leken. Leken skall ändå vara öppen för barns initiativ och pedagogerna skall vara lyhörda till barnens initiativ. Genom öppen interaktion mellan pedagogerna och

barnen skapas det nya möjligheter i leken. Barnens initiativ och pedagogernas lyhördhet skapar en interaktion som möjliggör att innehållet i leken kan ses ur ett annat perspektiv eller att leken får en helt ny innebörd. Pedagogernas roll i en målinriktad lek är att möjliggöra för barnen att leken framskrider och att ge dem verktyg för att utveckla leken. Samtidigt utvecklar barnen färdigheter och kunskap som är nödvändiga för att kunna ingå i en lek. (Björklund & Palmér 2019)

Satu Särkkä (2012) skriver om lekens fostrande funktion i daghemmets verksamhet. I undersökningen framkommer att pedagogerna anser att deras huvudsakliga roll är att förbereda och sätta i gång leken samt att under lekens gång lösa konfliktsituationer och övervaka leken. Pedagogerna stimulerar leken verbalt genom att ställa frågor och kommunicera under lekens gång. Pedagogerna visar sin uppskattning för leken genom att själva gå med och genom att fungera som rollmodeller i den. Pedagogerna anser också att deras uppgift är att tillföra rekvisita för att berika lekens innehåll samt att spara byggen för att barnen skall kunna återuppta leken i ett senare skede. Genom att planera in tillräckligt med tid för leken kan pedagogerna facilitera en långvarig lek. I möjliggörandet av leken spelar pedagogens attityd en stor betydelse. En viktig uppgift bland pedagogerna anses också att vara lyhörd för barnens intressen och att facilitera delaktighet i planeringen och genomförandet av leken.

Barnens delaktighet inom småbarnspedagogiken påverkas av flera faktorer visar resultaten i en forskning över barns delaktighet inom småbarnspedagogiken i huvudstadsregionen. I forskningen framkommer att barns delaktighet gynnas av att det finns trygga, lyhörda och respektfulla vuxna som om och om igen orkar intressera sig för barnet. Till pedagogens roll hör att skapa förutsättningar i leken och planera verksamheten utifrån barnens intressen och önskemål. Resultaten visar att det finns skillnad mellan den vuxnas roll inomhus och utomhus. Det sker mera pedagogisk verksamhet inomhus än under utevistelsen och det samma gäller pedagogernas medverkan i barnens lekar. (Venninen mfl. 2010)

Pedagogens roll i ett pedagogiskt barncentrerat arbete inom småbarnspedagogiken kräver att pedagogerna är lyhörda och beaktar barnets intressen och önskemål i verksamhetens innehåll. Barncentrerad verksamhet behöver inte betyda att det är barnen som startar leken men den bör innehålla komponenter som är viktiga och intressanta för barnet. Pe-

dagogens sensitivitet att se barnet i situationen och att agera utifrån den är viktiga egenskaper i ett barncentrerat arbetssätt. Det barncentrerade arbetssättet kräver också en aktiv roll av pedagogen och god växelverkan mellan pedagogen och barnen. (Rosqvist m.fl. 2019)

I sin artikel om kvaliteten i själva förhållandet barnet och pedagogen emellan tar Eija Pakarinen (2012) upp tre dimensioner att ta tillvara. En öppen och tillåtande pedagog leder till bättre läroresultat. En möjlighet att förutse det som komma skall och vilka krav som ställs leder till färre bråk och en lugnare miljö, även om temperamentskillnader också spelar in. Slutligen tar hon upp sättet att leda gruppen på, att ge instruktioner. Hur detta går till och vilka hjälpmedel som används kan ge det stöd som behövs i ett tidigt skede och vara avgörande för den fortsatta skolframgången. Att pedagogens egen stress och välmående också spelar in i läroresultaten och lärmiljön är tas också upp. En utmatad pedagog klarar inte av att bemöta barnen sensitivt. I undersökningen används CLASS – instrumentet (Classroom assesment scoring system) som mätare. Det som framkom var bland annat att förhållandet barnet och pedagogen emellan är avgörande för hur den fortsatta skolframgången ser ut, grunden byggs inom småbarnspedagogiken. Att småbarnspedagogen är bra på att anpassa sitt bemötande efter barnet kom också fram.

4 TEORETISK REFERENSRAM

Vi kommer att presentera två teorier som vi anser har betydelse för vårt arbete. Urie Bronfenbrenners systemekologiska teori påvisar hur barnets utveckling påverkas inte bara av sociala kontakter utan också miljöns inverkan har en stor betydelse. Dessutom presenterar vi Lev Vygotskijs teori om den närmaste utvecklingszonen och barnets språkutveckling.

4.1 Bronfenbrenners systemekologiska teori

En viktig teori om barnets utveckling i samspel med andra är Urie Bronfenbrenners systemekologiska teori enligt vilken människan inte bara utvecklas i relation med sina

medmänniskor utan också utgående från den omkringliggande miljön och samspelet mellan individer och miljön. Bronfenbrenner säger också att det inte spelar så stor roll hur miljön de facto ser ut utan hur den uppfattas av individerna i miljön är det som är avgörande. (Bronfenbrenner 1981 s. 9)

Bronfenbrenners teori utgår från fyra nivåer: *mikro* -, *meso*- , *exo*- och *makronivå*. På *mikronivå* finns individen och hennes närmast stående, alltså barnet och dess familj. På *mesonivå* finns nästa lager, människor i närhet till individen men kanske inte i direkt kontakt med hen, olika mikronivåer som kommunicerar med varandra. På *mesonivå* blir ändå individen en aktör i högre grad. *Exonivån* har inte direkt kontakt med individen utan består av fenomen som påverkar individen indirekt. Makronivå är den största eller yttersta ringen i teorin där lagar, religion och kulturarv ingår. Dessa påverkar individen men ofta utan att hen lägger märke till det. (Bronfenbrenner 1981)

Bronfenbrenners teori om olika miljöers och deras samverkans inverkan på individen, barnet i vårt fall, betyder alltså bland annat att de lagar och förordningar som styr hur småbarnspedagogiken är uppbyggd i allra största grad påverkar barnet. Hur pedagogerna har möjlighet att sköta sitt jobb påverkar den miljö där barnet leker och lär sig. Att barnet dessutom har möjlighet att delta i småbarnspedagogiken och bli bemött utgående från sina egna förutsättningar kan väl ses som den viktigaste förutsättningen för att lek och utveckling ska förverkligas.

I en uppdaterad version av sin teori tog Bronfenbrenner med tidsaspekten. Denna nivå kallas krononivån. Där betraktas en personlig livslinje som jämförs mot både en historisk linje samt en linje som har med generationer att göra. Den tidsepok vi lever under påverkar givetvis också starkt våra liv utan att vi kan påverka dessa historiska fakta på något sätt. Även om krononivån tar med den personliga livslinjen är ändå Bronfenbrenners teori mer lämpad för att se på människans utveckling utifrån ett brett perspektiv utan att lägga så stor vikt på enskilda händelser som påverkar individen. (Tjersland 2010 s. 91 - 92)

4.2 Den närmaste utvecklingszonen

Lev Vygotskijs teorier om barnet och hans utveckling är också relevanta för vårt arbete. Dels talar Vygotskij om språkutvecklingen och dess betydelse för utvecklande av barnets förmåga till självreflektion. Vygotskij talar också om skillnaden på barnets faktiska utvecklingsnivå och hans potentiella utvecklingsnivå. Mellanrummet kallar han *den närmaste utvecklingszonen* (zone of proximal development) och det är i denna zon som pedagogen och andra i barnets närhet kan ha en avgörande roll i att stöda barnet i sin utveckling. (Tjersland 2010 s. 84–85)

Vygotskij fokuserade mycket på själva språkutvecklingen under sin karriär, framför allt språkutvecklingens sociala karaktär. Först när barnet internaliserat språket är hen kapabel att föra en inre dialog. (Eun 2019) Utvecklingen går från att barnet lär sig ljuda, sen kommunicera med andra individer och så småningom föra en inre dialog, detta stärker barnets förmåga till självreflektion. För att utveckla resiliens är självreflektion ett viktigt inslag. Leken är avgörande för denna utveckling och för att barnet ska få den hjälp hen behöver i att sätta betydelse på orden behövs en aktiv vuxennärvaro.

Ett viktigt stöd för barnets utveckling sker alltså enligt Vygotskij i den närmaste utvecklingszonen och det är ofta där pedagogen rör sig i det dagliga arbetet med barnet. Stöd, hjälp och uppmuntran i de dagliga företeelserna, inte minst i leken. Att inte ställa för svåra krav utan på precis rätt nivå är en utmaning men också något en skicklig pedagog kan. Vygotskij talar också om begreppet *byggnadsställning* (scaffolding) då han beskriver uppgifter för de vuxna i barnets närhet, både vårdnadshavarna samt pedagogerna (Tjersland 2010 s. 85).

Den närmaste utvecklingszonen gäller inte bara barnets utveckling utan går också att applicera på den mänskliga utvecklingen under hela livet. Vad en människa kan uppnå ensam är inte hälften av det hen kan uppnå med stöd och hjälp från omgivningen. Grundtanken om utvecklingen som sker inom den närmaste utvecklingszonen är dock på den individ i förhållandet som har mindre livserfarenhet, alltså barnet. (Eun 2019)

5 FORSKNINGENS SYFTE OCH FORSKNINGSPRÅGOR

Syftet med den här studien är att få en insyn i hur den ledda leken förverkligas på daghem i Helsingfors samt hur pedagogerna ser på sin roll i leken. Studien fokuserar sig på social hållbarhet och leken som ett verktyg för att stöda barns välbefinnande. Statistiken visar att antalet barn som mår dåligt har ökat och det skrivs mycket i media om personalbristen inom småbarnspedagogiken. Dessa två faktorer gör studien aktuell samt ger läsarna och speciellt de som jobbar inom småbarnspedagogiken en insyn i hur situationen är för tillfället. Helsingfors stad (2019 s. 25) lyfter fram vikten av leken och pedagogernas kunskap om lekens betydelse och faser i Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors. Därför tror vi att de som jobbar inom småbarnspedagogiken inom staden kommer att ha nytta av resultaten i vår studie. Eftersom leken nationellt är en central del av småbarnspedagogiken är forskningens resultat relevanta för personal inom småbarnspedagogik i hela landet. Med våra forskningsfrågor vill vi få svar på om det i vardagen finns tid att förverkliga ledd lek med pedagogiskt innehåll och hur pedagogerna ser på sin roll.

Våra forskningsfrågor:

1. Hur förverkligas den pedagogiskt ledda leken inom småbarnspedagogiken?
2. Hur ser pedagogerna på sin roll i den ledda leken för att stöda barns välbefinnande?

6 METOD

Problemställningen och syftet med forskningen står som grund för valet av forskningsmetod. Den kvalitativa metoden undersöker problemet genom att bilda en förståelse för något medan den kvantitativa metoden söker svar i enheter. (Jacobsen 2017 s.24ff). Kvalitativ forskning bygger på att respondenterna skall få möjlighet till att på ett fritt sätt formulera sina svar. Forskarens förutfattade uppfattningar om problemet och förväntningar på resultaten kan påverka tillförlitligheten i resultaten. Det är viktigt att forskaren håller sig objektiv under hela forskningsprocessen. (Jacobsen 2017 s. 62–63) I en kvalitativ forskning kan forskaren arbeta utifrån ett deduktivt eller induktivt förhållningssätt. Det deduktiva förhållningssättet innebär att forskaren gör sina slutsatser uti-

från en teori. Det induktiva förhållningssättet utgår från respondenternas upplevelser och erfarenheter utifrån vilka forskaren gör sina slutsatser och grundar en teori. (Patel & Davidson 2011 s. 24ff)

Vårt lärdomsprov är en enkätstudie med både öppna och slutna frågor. Vi har skickat ut en länk till frågeformuläret (bilaga 2) per epost tillsammans med ett följebrev (bilaga 1). Frågeformuläret har fyllts i av respondenterna på Google Forms. Resultaten i vår studie baserar sig på respondenternas upplevelser och egna erfarenheter vilket betyder att vi gör våra slutsatser utifrån ett induktivt förhållningssätt.

6.1 Datainsamling

I vår studie valde vi mellan att utföra intervjuer ansikte mot ansikte med respondenterna eller att skicka ut frågeformulär till respondenterna. Det finns för- och nack-delar med båda formerna. En intervju och ett möte med respondenterna är tidskrävande samtidigt som den ger möjlighet till att läsa av kroppsspråket och ställa följdfrågor. En enkätstudie med hjälp av frågeformulär är snabbare och enklare att genomföra men inte lika flexibel. (Alvehus 2013 s. 85) Eftersom vi var medvetna om hur stor personalbristen är inom småbarnspedagogiken var vi tveksamma på om vi skulle hitta tillräckligt med respondenter som har tid att ställa upp på en intervju. Ifall de inte kan delta i intervjun under sin arbetsdag är de tvungna att offra sin fritid till intervjun. Vi upplevde att det kanske skulle vara enklare att få respondenter att svara på ett frågeformulär som skickas ut per epost eller där länken till frågeformuläret skickas ut per epost eftersom den kan göras då det passar bäst för respondenten och den är inte heller så tidskrävande. Därför valde vi att samla in vår data med hjälp av frågeformulär som skickades ut per epost.

Ett problem då det gäller undersökningar där frågeformuläret skickas ut per post eller epost är enligt Jacobsen (2012 s. 205) att svarsprocenten inte alltid är vad man hade önskar. Man bör räkna med ett bortfall på minst 30–40%. Vi har beaktat detta och vårt frågeformulär skickades ut av vår beställare på Helsingfors stad till stadens kommunala svenskspråkiga daghem. Frågeformuläret skickades ut till enheternas gemensamma epost. Helsingfors stad har 42 kommunala svenskspråkiga daghem.

Jacobsen (2012 s. 208) skriver att det finns två viktiga faktorer att tänka på då man skickar ut frågeformulär eller länkar till frågeformulär per epost. Den första man bör tänka på är att respondenten inte får någon annan information om undersökningen än det som står i följebrevet. Följande punkter skall finnas med i följebrevet: forskningens syfte och tema, valet av respondenter samt rätten till anonymitet, svarsdatum för enkäten, kontaktperson och till sist ett tack till att respondenten svarar på frågeformuläret. Den andra faktorn som spelar en stor roll är frågeformulärets omfattning och utformning. Längden på frågeformuläret inverkar på svarsprocenten ju längre formuläret är desto lägre är svarsprocenten. Att det finns tillräckligt med mellanrum mellan frågorna gör frågeformuläret tydligare och mera lättläst vilket också påverkar om respondenten väljer att svara på det eller inte.

Vad det gäller konstruerandet av egna frågor i ett frågeformulär finns det både för- och nackdelar. Fördelarna är att man kan själv bygga upp frågorna så att de exakt motsvarar det man är ute efter och man kan själv bestämma antalet frågor i enkäten. Nackdelarna är att frågorna lätt kan missförstås eller att frågorna är ställda så att de är svårtolkade vilket gör det svårt att sammanställa svaren. För att säkerhetsställa frågornas tydlighet och lämplighet i frågeformuläret så är det bra att använda sig av några testpersoner innan frågeformulären skickas ut. (Billhult 2017 s. 123f) För att försäkra oss om att våra frågor i vårt frågeformulär är tydliga och inte skall kunna missförstås av respondenterna så fick några av våra kolleger som jobbar inom småbarnspedagogiken svara på vårt frågeformulär innan vår beställare skickade ut det till respondenterna. Det gav oss också möjlighet till att diskutera våra frågars lämplighet med våra kolleger och vi kunde omformulera och tydliggöra våra frågor utifrån den feedback vi fick av våra kolleger.

6.2 Bearbetning av data

Vi har analyserat varje fråga i frågeformulären enskilt. För att tydliggöra resultaten för läsarna så har vi använt oss av stapel och cirkeldiagram i resultatredovisningen. De öppna frågorna har vi också analyserat genom en innehållsanalys.

Innehållsanalysen går ut på att man först kategoriserar och delar in svarens innehåll i olika kategorier utifrån teman för att sedan analysera dem och försöka hitta likheter och olikheter i de olika svaren. (Jacobsen 2021 s. 141)

Jacobsen (2012 s. 146ff) skriver om innehållsanalysens sex steg. Det första steget är tematisering vilket betyder att man utifrån svaren analyserar dem och försöker förenkla texten. Det andra steget är kategorisera. Igenom att kategorisera delar man upp svaren i olika teman för att åskådliggöra det centrala i svaren. I tredje fasen fyller man kategorierna med innehåll som t.ex. citat ur svaren på frågorna. I nästa fas räknar man ut hur ofta ett ord eller ett tema förekommer i svaren. Den femte fasen går ut på att jämföra de olika svaren och att på så sätt hitta likheter och olikheter. I den sjätte och sista fasen försöker man hitta förklaringar till de olikheter i svaren som framkommit under fas fem. I bearbetningen av de öppna frågorna har vi följt innehållsanalysens sex steg.

6.3 Arbetsprocess

Då vi stod inför att välja inom vilket projekt vi skulle skriva vårt lärdomsprov så var valet enkelt och vi var båda ense om att vi vill skriva om hållbar småbarnspedagogik och leken. Arbetet är ett beställningsarbete av Helsingfors stad. Beställningens tema var leken som grund för utveckling och lärande med förslag på inriktningar då det gäller barn och leken – vuxenledd/barnledd/gemensam. Vi valde att koncentrera oss på den vuxenledda leken med social hållbarhet i fokus.

För att få arbetet att framskrida så smidigt som möjligt så hade vi ett delat dokument var vi kunde arbeta tillsammans. Vi delade upp arbetet i olika ansvarsområden och vi har strävat till att fördela arbetets mängd så jämnt som det är möjligt. Anette har haft ett större ansvar för tidigare forskning och metodkapitlet eftersom de delarna också ingick i två andra kurser som gick parallellt med att vi skrev lärdomsprovet. Nora har ansvarat för kontakten med beställaren, frågorna till frågeformuläret och den teoretiska referensramen. Vi har haft en öppen dialog kring arbetet under hela processen. Diskussioner kring arbetet har till största delen skett via Whatsapp.

Vi har använt oss av mångsidiga källor både i bakgrunden och i tidigare forskningen. Vi har kritiskt granskat de källor vi har använt för att försäkra oss om källans tillförlitlighet.

6.4 Etiska aspekter

Jacobsen (2012 s.32ff) tar fasta på tre etiska krav då det gäller forskningar som på något sätt berör andra människor. Det första kravet är informerat samtycke vilket innebär att deltagandet i undersökningen är frivilligt och att respondenten är medveten vilka risker eventuellt deltagande kan innebära. Respondenten skall ges information om undersökningens syfte och hur resultaten används. Det andra kravet är skydd av privatliv. Respondenternas anonymitet skall försäkras genom hela processen. Krav på korrekt presentation är det sista av tre grundläggande kraven vilket innebär att all data som samlats in skall återges på ett korrekt och ärligt sätt utan att man förvränger eller förfalskar resultaten.

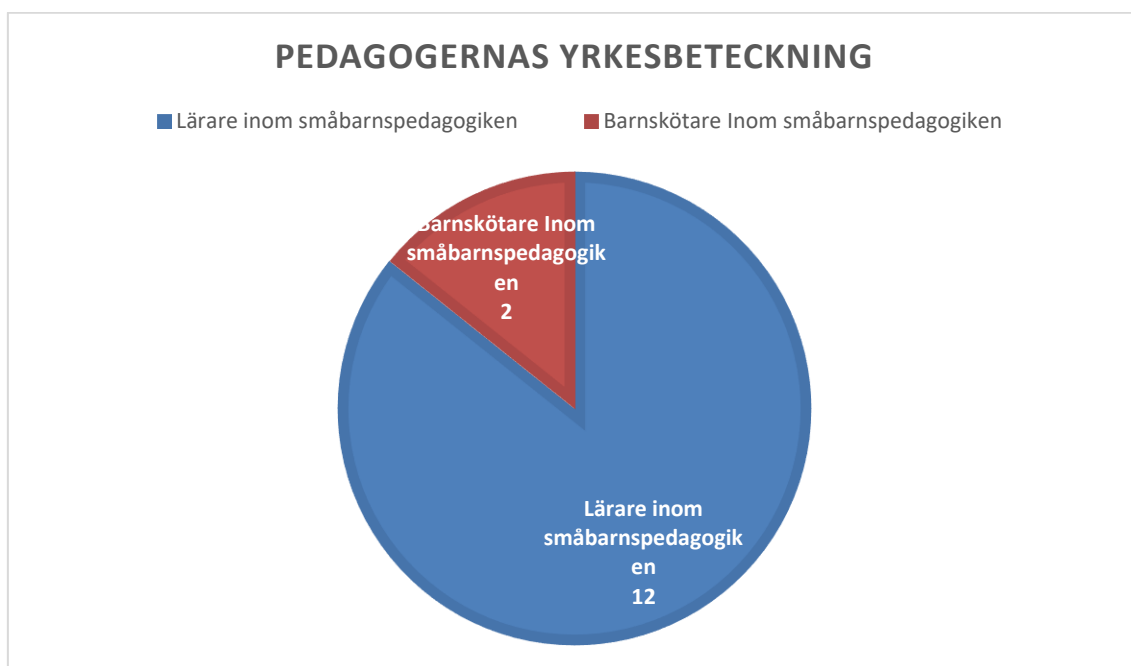
Dessa tre etiska krav har vi beaktat i vårt arbete genom att vi har hållit respondenterna anonyma genom hela processen och i dokumentationen av resultaten. I vårt följebrev (bilaga 1) har vi klargjort för respondenterna om syftet med vår forskning på ett tydligt sätt. Våra kontaktuppgifter finns med i följebrevet för att respondenterna skulle ha möjlighet att få svar på eventuella frågor innan hen tog beslut om sitt deltagande i undersökningen. Vi poängterade också klart och tydligt i följebrevet att respondenterna hålls anonyma och att deltagandet i undersökningen är frivilligt. I sammanställningen och dokumentationen av resultaten har vi varit noggranna med att redovisa dem på ett korrekt och tillförlitligt sätt utifrån respondenternas svar i enkäterna.

I vårt arbete har vi följt Arcadas riktlinjer för god vetenskaplig praxis vilket innebär att vi har utfört undersökningen på ett omsorgsfullt, ärligt och noggrant sätt i forskningsprocessens alla delar. I vårt arbete har vi tagit hänsyn till att vi har publicerat andra forskningars resultat och resultaten från frågeformulären på ett korrekt sätt. Vi har reflekterat alla som på något sätt är en del av processen och de etiska riktlinjerna inom vårt yrkesområde. Vi har undvikit känsliga ämnen och frågor i vår undersökning. Innan vi skickade ut frågeformuläret sökte vi om forskningslov (bilaga 3) av Helsingfors stad. Vi har beaktat respondenternas rätt till anonymitet samt informerat dem om undersökningens syfte och att deltagandet är frivilligt. All information förvarades på ett säkert ställe så att ingen utomstående kunde komma åt det. Då undersökningen är klar och resultaten är dokumenterade förstörs allt undersökningsmaterial. (Forskningsetiska delegationen 2019 s. 8)

7 RESULTATREDOVISNING

Frågeformulären skickades ut till Helsingfors stads 42 kommunala svenskspråkiga daghem. Frågeformulären skickades ut till daghemmens epost. 14 respondenter svarade på vårt frågeformulär. Om respondenterna som svarade på vårt frågeformulär jobbar alla på olika daghem eller om det på något av daghemmen har varit flera pedagoger som svarat på frågeformuläret vet vi inte eftersom vi själva inte har varit i kontakt med respondenterna. Resultaten från de slutna frågorna redovisas med hjälp av cirkeldiagram. De öppnade frågorna analyseras genom innehållsanalys och de teman som uppkommer flest gånger i svaren tydliggörs för läsaren med hjälp av stapeldiagram.

Figur 1 visar att av de 14 respondenter som svarade på vårt frågeformulär jobbar 12 som lärare inom småbarnspedagogiken och två som barnskötare inom småbarnspedagogiken.

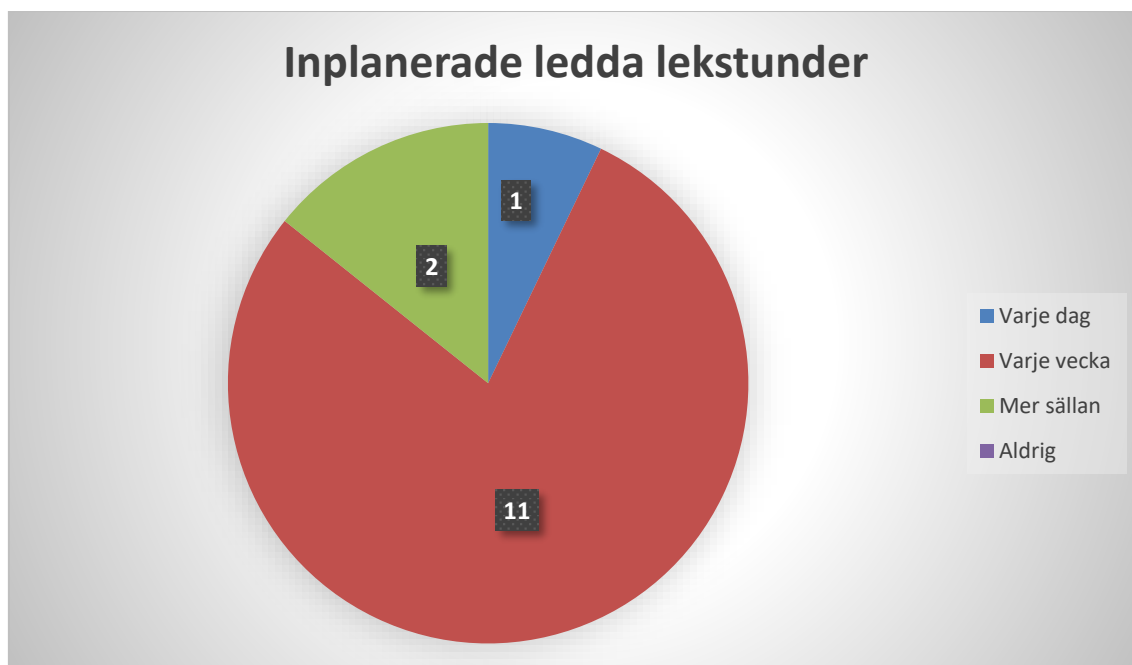

Figur 1. Pedagogernas yrkesbeteckning.

7.1 Förverkligandet av leken på daghemmen

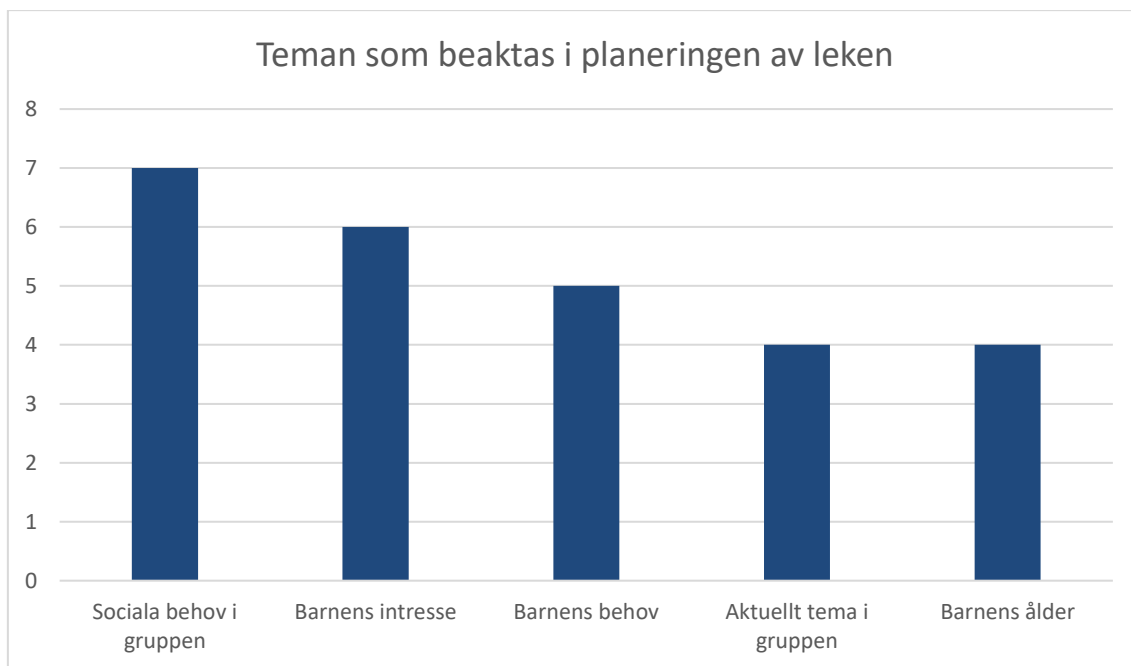
Leken på daghemmen består av frilek, där barnen leker utan att den vuxna ingriper i situationen och bara sörjer för allas säkerhet och pedagogiskt ledda lekstunder. Figur 2 visar hur respondenterna svarade på frågan hur ofta ledda lekstunder planeras in i dag-

hemmens veckoschema har en av respondenterna svarat att hen planerar in ledda lekstunder varje dag. Elva av de 14 respondenterna har svarat att de planerar in ledda lekstunder varje vecka medan två respondenter har svarat att planerade lekstunder planeras in mer sällan. Ingen av respondenterna angav alternativet aldrig.

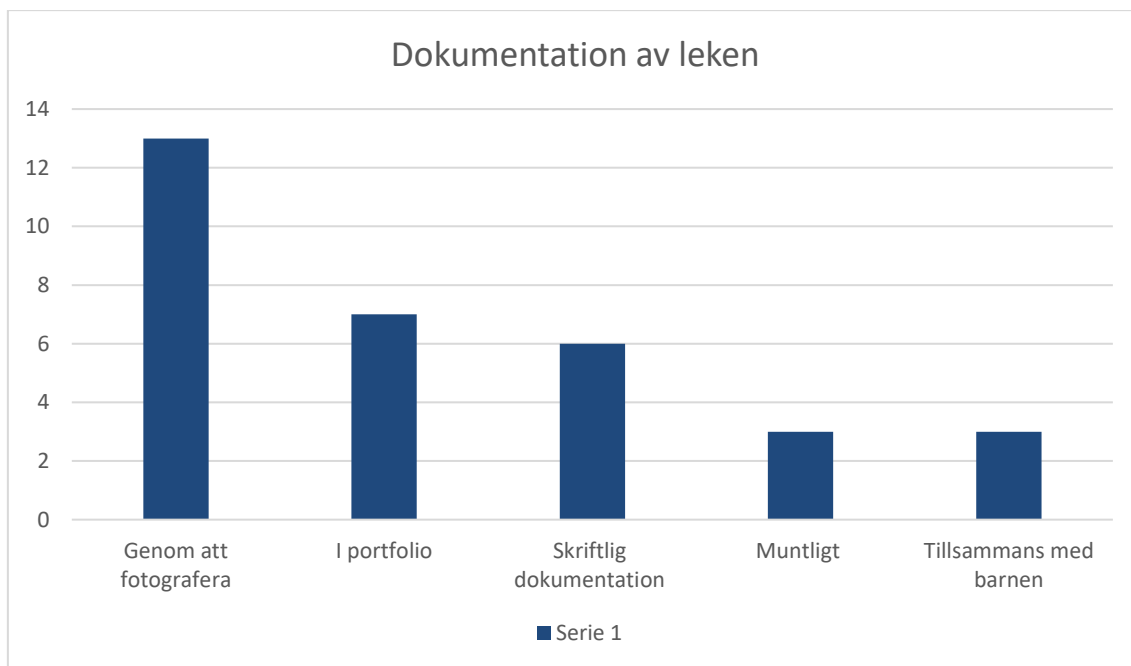
Figur 2. Hur ofta pedagogerna planerar in ledda lekstunder.

Figur 3 visar vilka teman pedagogerna utgår ifrån då de planerar leken. Det var fem teman som togs upp i fyra eller flera av de fyra enkäter barnens ålder, barnens intresse, sociala behov i gruppen, aktuellt tema och barnens behov. Sociala behov i gruppen var det tema som nämndes flest gånger. Sju av respondenterna nämnde sociala förhållanden i gruppen. Barnens intresse nämndes sex gånger och barnens behov nämndes fem gånger. Svaren "Observationer, barns önskemål, behovet" och "Barnens intresseområden, behov" ger en ganska bra bild av de svar vi fick. Att utgå från barnets intresseområden och utifrån dem utveckla de kompetenser som behövs är helt i enlighet med grunderna för planen för småbarnspedagogik (Utbildningsstyrelsen 2018). Aktuellt tema i gruppen och barnens ålder nämndes vardera fyra gånger i svaren. Att småbarnspedagogiken idag ofta är temabaserad kom fram i svaret "Oftast är ledda lekstunderna relaterade till temat". På denna fråga kunde vi utifrån svaren konstatera att två av respondenterna hade tolkat frågan fel vilket medför att vi endast kan beakta tolv av svaren i resultatredovisningen.

Figur 3. Teman som pedagogerna beaktar i planeringen av ledda lekstunder.

Figur 4 ger en överblick över olika arbetssätt som används av pedagogerna i dokumentationen av leken. På frågan hur pedagogerna dokumenterar lekstunderna så fanns fotografering som tema med i 13 av de 14 svaren vi fick, *"fotar med mobilen då vi hinner och kan"*. Två andra sätt som nämndes många gånger i svaren var skriftlig dokumentation och användning av portfolion i gruppen. *"Vi har en grupp portfolio som vi skickar ut en gång i månaden till föräldrarna"*, genom detta görs också vårdnadshavarna delaktiga. Anmärkningsvärt var att endast i tre av svaren nämndes att barnen ges möjlighet till att vara delaktiga i dokumentationen, även om det kunde göras så lätt som att man *"frågar av barnen hur det var"* som en av respondenterna berättar. Att dokumentera lekstunderna genom muntlig diskussion på teammöten anges tre gånger i svaren något som också stöder utvärderingen av leken. Ett av svaren tar också upp gruppens egen pedagogiska plan som är grunden till den dagliga verksamheten och borde användas som botten till utvärdering i alla grupper *"En del kommer med i gruppens pedagogiska plan"*.

Figur 4. Arbetsätt som pedagogerna använder i dokumentationen av leken.

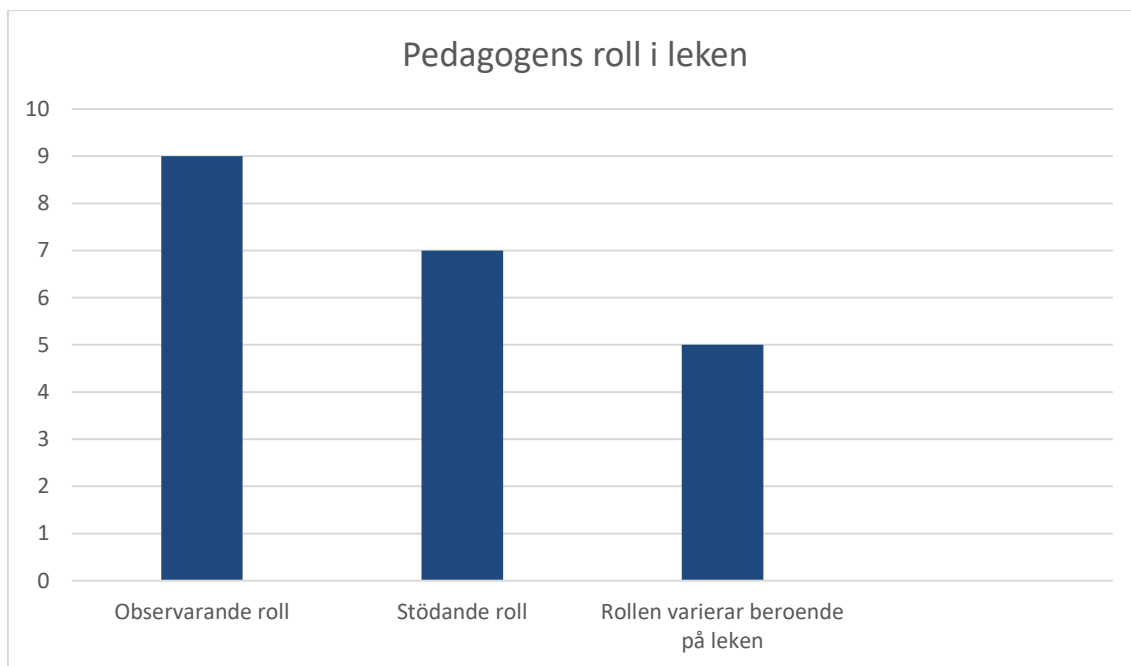
Svaren på hur ofta leken utvärderas fördelas jämnt mellan tre av alternativen varje vecka, varje månad och mer sällan vilket tydliggörs i figur 5. Sex av respondenterna svarar att de utvärderar leken varje månad medan alternativen varje vecka och mer sällan anges av fyra respondenter vardera. Ingen av respondenterna anger alternativet aldrig som svar på denna fråga.

Figur 5. Hur ofta pedagogerna utvärderar leken.

7.2 Pedagogernas syn på sin roll och dess betydelse i leken

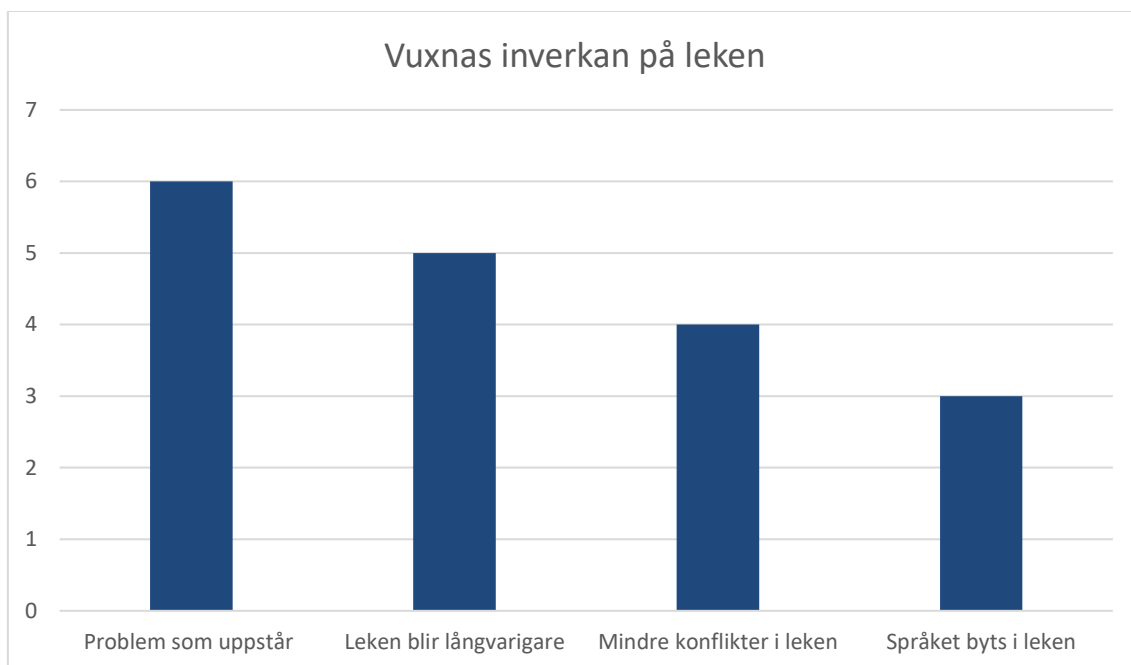
De flesta svaren på frågan om vilken roll pedagogen tar i leken var observation som den roll som oftast valdes av pedagogen. Figur 6 visar att 9 av 14 pedagoger nämnde observation. Fem respondenter svarade att de ofta pendlar mellan de olika rollerna. *"Beror på vem är i just den lekgruppen"*, svarar en av respondenterna, en annan konstaterar *"sällan är vi bara en roll, utan en blandning av alla"*. Endast en av respondenterna svarade att den tar en aktiv roll i leken, dock svarade hen också att *"som vuxen är det bra att kunna läsa av leksituationen och ibland även ta en iakttagande roll"*. Flera nämnde också att det är ett medvetet val att de inte tar en aktiv roll i leken. De anser att det finns en risk att den vuxna tar över leken och då blir barnets röst inte hörd och deras möjlighet till påverkan minskar. Av respondenterna nämnde sju att deras roll ofta är stödande i leken. Detta kan gälla både det enskilda barnet och lekens varaktighet. *"Dra igång en lek så att fler kan komma med och att vi får en bra grupptillhörighet i gruppen."* säger en av respondenterna om sin roll. Endast två respondenter svarade att den vuxna är en språklig modell i leken, varav en konstaterade att *"finskan dominerar lätt i barnens lekar"*.

Figur 6. Pedagogernas syn på sin roll i leken.

I figur 7 framkommer det pedagogernas syn på hur leken förändras ifall den vuxna deltar i leken. Fem av 14 respondenter tycker att barnen klarar av längre lekar då en vuxen deltar. *"Den blir mer långvarig och lärorik"*, svarar en av respondenterna. *"Jag upplever att leken håller längre på då en vuxen deltar"* svarar en annan och fortsätter *"Fler barn får delta på ett jämbördigt sätt."* Den vuxna hjälper till att hålla intresset uppe i leken. Framförallt i lek med de yngsta barnen inom småbarnspedagogiken är detta fallet *"ofta orkar barnen (1-3år) längre hålla sin koncentration i leken då den vuxna deltar"*, konstaterar en av respondenterna. I två svar kom det också fram hur viktigt det är att låta barnen leka utan vuxna, speciellt för mer introverta barn, *"en del barn blir lite till säg och säger att de leker och önskar att den vuxna inte kommer med."* Att konflikter minskar då den vuxna är med i leken nämndes av fyra av 14 respondenter. Tre respondenter svarade att språket ändras från finska till svenska då den vuxna gick med i leken, *"oftast ändras språket från finska till svenska och barnen själva funderar mera vad de gör och säger"* Medan sex av 14 respondenter tog upp olika varianter av problem då den vuxna deltar leken. Exempel på dessa problem var att leken tar slut, bara kretsar kring den vuxna eller förändrar karaktär helt, till och med så att äldre barn ber den vuxna gå bort. *"Den vuxna börjar lätt styra för mycket leken"* och *"ibland kan det vara*

att leken slutar helt” är exempel från svaren på denna synvinkel på hur leken förändras ifall pedagogen deltar i leken.

Figur 7. Vuxnas inverkan på leken.

8 DISKUSSION

I detta stycke kommer vi att diskutera och analysera våra resultat i jämförelse med vår bakgrund och vår teoretiska referensram. Vi kommer att ta ställning till om vi genom vår enkätundersökning fått svar på de forskningsfrågor vi ställt. Vi kommer också att diskutera vår metod kritiskt eftersom vi fick endast 14 svar i vår enkätundersökning trots att frågeformuläret skickades till 42 svenskspråkiga daghem i Helsingfors.

8.1 Resultatdiskussion

Resultaten i vår enkätundersökning tyder på att det redan finns en hel del förståelse för den ledda lekens betydelse. Vår första forskningsfråga var: hur förverkligas den pedagogiskt ledda leken inom småbarnspedagogen? Av de svar vi fått in planeras lekstunder som är vuxenledda in i alla grupper minst en gång i veckan. Dessutom dokumente-

ras leken på många olika sätt av alla pedagoger och även på frågan om hur ofta leken utvärderas svarade alla respondenter att leken utvärderas ibland, ingen valde alternativet aldrig (figur 5). Helt i enlighet med de krav som ställs i grunderna för planen för småbarnspedagogik (Utbildningsstyrelsen 2018).

Över lag kan resultatet i vår enkätundersökning ses som överensstämmande med den tidigare forskning som gjorts inom ämnet lek inom småbarnspedagogiken. Som till exempel Satu Särkkä (2012) konstaterat tidigare ser pedagogen på sin roll som faciliterande, övervakande samt språkligt stimulerande. I de svar vi fick på frågeformuläret kom alla dessa olika roller fram. ” Dra igång en lek”, ” att vara den språkliga förebilden” och ”jag börjar ofta observerande” är alla svar vi fick på vårt frågeformulär.

Av svaren kan också utläsas att de flesta pedagoger varierar sin roll i leken mellan ledande, deltagande och observerande och har alltså ett sensitivt sätt att delta i leken. Något som också Rosqvist m.fl. (2019) tar upp vikten av, en aktiv vuxenroll ger en god växelverkan. ” Beroende på leken men ofta aktivt deltagande.” är ett av svaren som ger en bild av en pedagog som tar sin uppgift på allvar. Ett annat svar lyder ”*Jag börjar ofta observerande, stöder långsiktigheten, deltar ibland för att erbjuda nya dimensioner*”. Flexibilitet och en förmåga att läsa av barnen är till stor nytta i arbetet.

På fråga 5 (bilaga 2), om den vuxnas roll i den ledda lekverksamheten går det att se att den vuxna ofta har en stödande roll i leken, ordet stöd uppkom i olika variationer 12 gånger i svaren, och befinner sig då i den proximala utvecklingszonen där barnet har en chans att utveckla sina förmågor enligt Vygotskijs teori. Stödet gäller både det enskilda barnet i leksituationer men ser också till att gruppens behov förverkligas. I ett av svaren berättar pedagogen om en lekstund där hen själv var i allra högsta grad deltagande och hur lyckliga barnen blev när det ”*fanns en uppgift till alla som ville delta*”.

Att endast två pedagoger svarat att de fungerar som språklig modell i leken förvånade oss lite eftersom tvåspråkigheten ofta leder till en ganska finsk miljö också inom den svenska småbarnspedagogiken i huvudstadsregionen som båda skribenterna har lång arbetslivserfarenhet av.

På frågan om hur leken påverkas av pedagogens medverkan, fråga 6 (bilaga 2), är lekens längd det som kommer upp flest gånger. I sex av svaren konstateras att leken blir mer långvarig då den vuxna deltar i leken. Att pedagogens deltagande för leken framåt kommer fram men också tanken om på bekostnad av vad. Den aspekten om hur leken förändras då pedagogen är med är att den upphör helt och hållet, detta skriver fyra respondenter. Detta är också viktigt för pedagogen att tänka på. För ett blygt barn kan en vuxen i leken kännas främmande medan de trygga kompisarna kan få också ett blygt barn att blomma. *"Jag tackar alltid för att få vara med"* konstaterar en respondent i sitt svar detta tyder på en stor respekt för leken och dess betydelse för barnet.

Precis som Björklund och Palmér (2019) beskriver i sin forskningsartikel är den vuxnas deltagande i leken mångfacetterad. Något som också kommer fram i vår enkätundersökning. *"Alla tre alternativ, beroende på vad behövs"* är ett av svaren på vilken roll pedagogen har i leken, då alternativen på frågan var deltagande, stödande eller observerande.

Vår andra forskningsfråga löd hur ser pedagogen på sin roll i den ledda leken för att stärka barns välbefinnande? Denna fråga var ganska svårformulerad och blev nog inte helt besvarad i vår enkätundersökning. I svaren på de öppna frågorna (bilaga 2) har en del respondenter nog skrivit utförliga svar om hur de ser på sin roll men av våra 14 svar är det ändå omöjligt dra några slutsatser om hur pedagogerna inom Helsingfors stads småbarnspedagogik ute på fältet ser på sin roll i den ledda leken. Som framgår i frågan om vad planeringen av leken grundar sig på (figur 3) svarar 7 respondenter att barnens sociala färdigheter och utmaningar tas i beaktande vilket i fortsättningen stöder barnets välbefinnande.

"Man kastar och slåss inte lika mycket" och *"om det är en lek med regler hålls reglerna bättre"* är exempel på svar vi fick på vårt frågeformulär. Dessa svar pekar på att välbefinnandet för alla i gruppen nog ökar då den vuxna har en aktiv roll i leken. Som Eija Pakarinen (2012) skriver har småbarnspedagogen ofta en förmåga att anpassa sitt bemötande av barnet. Själva lekmiljön blir mer tillåtande och ger kanske möjlighet för fler barn att prova på olika roller precis som en respondent svarar: *"det är också viktigt att barnen får själva utforska (utforska) roller med varandra och öva olika status"*.

“Barnen lär sig från varandra” är också ett citat ur svaren på vår enkätundersökning. Här avspeglas också Vygotskijs tankar om den sociala aspekten på människans utveckling. För att på bästa sätt kunna stöda denna lärprocess är det viktigt för pedagogen att ha en möjlighet att både delta, dokumentera och utvärdera denna process. Att så inte alltid är fallet är en blandning av många orsaker, precis som Bronfenbrenner belyser med sin systemekologiska teori. Inte bara pedagogens vilja utan yttre omständigheter påverkar dagligen hur pedagogen har möjlighet att utföra sitt uppdrag.

Att barnets möjlighet att utvecklas inte bara har att göra med barnets närmaste livskrets har också blivit tydligt i det undantagstillstånd vi levt med under de två senaste åren. Precis som Bronfenbrenner i sin senare version av sin teori genom kronosnivån tar fasta på är individen bunden av den historiska epok hon lever i. Hur bra planerad verksamheten inom småbarnspedagogiken än må vara kan världsläget påverka vardagen i allra högsta grad, både på gott och ont. Precis som framkommer i den tidigare forskning vi hänvisar till är en sensitiv och lyhörd pedagog grunden till en fungerande småbarnspedagogik. Även om vi inte kan påverka världen runtomkring oss kan sättet att bemöta och välkomna barnet samt leken i vardagen öka på välbefinnandet hos såväl barnet som de vuxna i dess närhet.

8.2 Metoddiskussion

Metoden vi valde för vår undersökning var enkätundersökning med utskickade frågeformulär. Vi skickade frågeformulären till de svenskspråkiga daghemmen i Helsingfors ändå fick vi bara 14 svar. Frågeformulären skickades till daghemmens gemensamma e – post och det kan vara en av orsakerna, med direkt personlig kontakt kunde vi kanske undvika ett så stort bortfall. En annan orsak till det stora bortfallet kan också vara personalläget som redan innan covid – 19 pandemin varit ansträngd med nu under slutet av 2021 och början av 2022 nästintill katastrofal.

Att bortfallet skulle vara stort var något vi anat men att antalet respondenter skulle bli så litet var ändå oväntat. Innan vi bestämde oss för att göra en enkätundersökning funderade vi också på att använda oss av intervjuer som metod. Nu med facit i hand så har vi

funderat på ifall vi skulle ha uppnått ett mera tillförlitligt resultat genom att göra intervjuer. Med intervjuer kunde vi ha fått en djupare förståelse för hur pedagogen ser på sin roll än vad vi fick genom våra frågeformulär. Våra frågeformulär var upp gjorda så att svarstiden för respondenterna skulle var 10–15 minuter så att inte ifyllandet skulle ta för mycket tid i anspråk. Om det låga svarsantalet berodde på pedagogernas tidsbrist skulle det säkert ha varit svårt att hitta respondenter till intervjuerna eftersom en intervju tar längre tid. Däremot ifall det låga svarsantalet berodde på att vi inte har varit i direkt kontakt till respondenterna utan skickat ut frågeformulären till daghemmens gemensamma e-post så kunde intervjuerna ha gett oss ett bättre resultat.

Som framgår av figur 1 jobbar största delen av de som svarade på frågeformulären som lärare inom småbarnspedagogik. Detta tyder också på att de på daghemmen som haft tid att svara på frågeformuläret är de som använder datorn mera i sitt arbete. Eftersom läraren i gruppen bär ansvar för både gruppens pedagogiska plan och barnens individuella planer är det troligt att de sitter mera vid en dator och jobbar.

Eftersom vi fick endast 14 svar så påverkar det tillförlitligheten i vår forskning. Meningen var att vi skulle ha gjort en innehållsanalys på de öppna frågorna. Tyvärr var svaren vi fick på fråga tre och fyra i vårt frågeformulär (bilaga 2) alltför korta för att vi skulle ha kunnat utföra innehållsansalysens alla sex steg. På fråga fem och sex fick vi utförligare svar vilket möjliggjorde en innehållsanalys på de frågorna. Svarstiden för våra respondenter varierade mellan 2.43 minuter och 32.42 minuter. En fundering som uppstod då vi tittar på hur mycket svarstiden varierade var formuleringen av frågorna. Kunde vi ha fått utförligare svar ifall vi hade formulerat våra frågor i frågeformuläret annorlunda eller spelar också pedagogernas tidsbrist en avgörande roll här.

Att ha ett öppet dokument på Onedrive där vi har kunnat arbeta tillsammans med lärodomsprovet på distans har varit ett sätt som fungerat bra för oss. Det har sparat oss tid eftersom vi inte har behövt lägga tid på resor för att träffas. Eftersom vi delat upp olika ansvarsområden i arbetet så har det delade dokumentet gett oss möjlighet att hela tiden följa med vad den andra gör och hur processen framskrider. Vilket har gjort det lätt att bolla sina tankar med och stöda varandra genom hela processen. Alla frågor och funderingar som dykt upp under processens gång har vi diskuterat omedelbart och öppet på Whatsapp.

8.3 Förslag på fortsatt forskning

Eftersom lagen om småbarnspedagogik uppdateras och de nya grunderna träder i kraft 1.8.2022 är det ett bra läge att fortsätta forska i hur pedagogens roll ser ut i framtiden. Den uppdaterade lagen tar främst ställning till hur trestegsstödet inom småbarnspedagogiken ser ut på landsnivå och förpliktigar även de privata aktörerna att erbjuda stöd genast då barnet behöver det. Kravet på större inklusion inom småbarnspedagogiken ställer också högre krav på planeringen av lärmiljöer och bemötande av olika individer. Att leken är barnets naturliga sätt att uttrycka sig själv kommer inte att ändras men hur pedagogen lyckas skapa mer inkluderande miljöer där alla barn kan leka, lära och utvecklas i kommer i framtiden att vara avgörande och viktigt att forska vidare i.

KÄLLOR

- Alvehus, J., 2013, *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*, Uppl. 1, Liber AB, Stockholm.
- Barnkonventionen*, 1959, Förenta Nationerna, tillgänglig: <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet-2/konventionen-om-barnets-rattigheter-hela-texten/> hämtad: 21.11.21
- Billhult, A. 2017, *Enkäter*, I: Henricson, M., 2017, *Vetenskaplig teori och metod från idé till examination inom omvårdnad*, Studentlitteratur AB, Lund.
- Björklund, C. & Palmér, H., 2019, *I mötet mellan lekens öppenhet och undervisningens målorientering i förskolan*, *Forskning om undervisning och lärande 2019*: 1 vol. 7, Tillgänglig: [ForskUL_vol7_nr1_2019_s64-85.pdf](#) Hämtad: 26.10 2021.
- Bronfenbrenner, U., 1981, *The Ecology of Human Development – Experiments by Nature and Design*, Harvard University Press, Tillgänglig: Perlego, Hämtad: 2.12.21
- Eun, B., 2019, *The zone of proximal development as an overarching concept: A framework for synthesizing Vygotsky's theories*, *Educational Philosophy & Theory*, 51(1), pp. 18–30, tillgänglig: [The zone of proximal development as an overarching concept: A framework for...: EBSCOhost \(arcada.fi\)](#), hämtad 2.4.22
- Forskningsetiska delegationen, 2019, *Etiska principer för humanforskning och etikprövning inom humanvetenskaper i Finland – forskningsdelegationens anvisningar 2019*, tillgänglig: [Etiska principer för humanforskning och etikprövning inom humanvetenskaperna i Finland \(tenk.fi\)](#) hämtad: 30.3.22
- Helsingfors stad, 2019, *Planen för småbarnspedagogik i Helsingfors*, Tillgänglig: https://www.hel.fi/static/liitteet-2019/KasKo/vare/Helsinki_Vasu_SE_Sivut.pdf Hämtad: 21.10. 2021.
- Jacobsen, D.I., 2012, *Förståelse, beskrivning och förklaring*, Upplaga 2:1, Studentlitteratur AB.
- Lillemyr, O. F., 2013, *Lek på allvar – en spännande utmaning*, Liber AB, Stockholm
- Loizou, E. & Michaelides, A., 2020, *Scenario and role development as enacted by children and as facilitated by pre-service early childhood teacher through drama, A Vygotskian Analysis of children's play behaviours – beyond the home corner*, Taylor and Francis, Tillgänglig: Perlego Hämtad: 2.12.21
- Melhuish, E. & Petrogiannis, K., 2006, *An international overview of early childhood care and education*, *Early childhood care and education – international perspectives*, Taylor and Francis, tillgänglig: [\[PDF\] Early Childhood Care & Education](#)

[International Perspectives by Edward Melhuish, Konstantinos Petrogiannis | Perlego](#) hämtad: 9.4.22

Mielenterveystalo, *Mielenterveyden vahvistaminen*, Nuortenmielenterveystalo.fi, Tillgänglig:
https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tietoa_mielenterveydesta/mielenterveyden_vahvistaminen/Pages/default.aspx Hämtad: 20.10 2021.

Nivala, E. & Ryyänen, S. 2019, *Sosiaalipedagogiikka – kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*, Gaudeamus

Pakarinen, E., 2012, *Relations Between Teacher–Child Interactions and Children’s Learning and Motivation in Finnish Kindergarten*, Jyväskylän Yliopisto, tillgänglig: [Relations Between Teacher–Child Interactions and Children’s Learning and Motivation in Finnish Kindergartens \(jyu.fi\)](#) hämtad: 31.3.22

Patel, R. & Davidson, B., 2011 *Forskningsmetodikens grunder Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, Studentlitteratur AB, Lund.

Rosqvist, L., Kokko, M., Kinos, J., Robertson, L., Pukk, M. & Barbour, M., 2019, *Lapsilähtöinen pedagogiikka varhaiskasvattajien kanssa konstruoituna*, Varhaiskasvatuksen Tiedelehti Volume 8, Issue 1, Tillgänglig: [Rosqvist-Kokko-Kinos-Robertson-Pukk-Barbour-issue8-1.pdf \(jecer.org\)](#) Hämtad: 22.10 2021.

Skolforskningsinstitutet, 2019, *Att genom lek stödja och stimulera barns sociala förmågor - undervisning i förskolan*, systematisk översikt 2019:01, Solna, Skolforskningsinstitutet.

Stadsrådets kanslis publikationer, 2020:11, *Stadsrådets redogörelse om genomförande av Agenda 2030*, Stadsrådets publikationer, Helsingfors, tillgänglig: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162476/VNK_2020_11.pdf?sequence=1&isAllowed=y hämtad: 17.12.21

Särkkä, S., 2021, *Leikin ohjaamisen merkitys päiväkodin kasvatustyössä*, Pro gradu tuttelma, Tamperen yliopisto, Tillgänglig: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/83588/gradu05924.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Hämtad: 22.10 2021.

Tjersland, O. A., Engen, G. & Jansen, U., 2010, *Allianser - värderingar, teorier och metoder i socialt arbete*, Studentlitteratur, Lund

Utbildningsstyrelsen, *Grunderna för planen för småbarnspedagogik*, 2018, Helsingfors,
Tillgänglig: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/grunderna-for-planen-for-smabarnspedagogik-2018_0.pdf Hämtad: 26.4 2020.

Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T.,
Parrila, S. & Sulonen, H., 2019, *Grunder och rekommendationer för utvärdering
av småbarnspedagogikens kvalitet*, Nationella centret för utbildningsutvärdering,
tillgänglig: https://karvi.fi/wp-content/uploads/2019/02/KARVI_3_2019_web.pdf
hämtad 6.3.22

BILAGA 1 - FÖLJEBREV

Följebrev

Hej alla ni som jobbar på daghem i Helsingfors,

Vi, Anette Brandt och Nora Romantschuk, är två socionomstuderande på yrkeshögskolan Arcada som håller på att skriva vårt lärdomsprov om den vuxenledda leken på våra daghem. Vårt arbete är ett kvalitativt arbete med fokus på hur ni som jobbar med barnen ser på er roll i leken och i vidare utsträckning på barnens välbefinnande. Arbetet görs i samarbete med Helsingfors stad.

Som metod i vårt lärdomsprov har vi valt att göra en enkätstudie med både öppna och slutna frågor. Genom att klicka på länken nedan kan ni svara på enkäten. Kom ihåg att spara era svar innan ni stänger enkäten. Länken till enkäten: <xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx>. Sista dagen för att svara på enkäten är xx/xx 2022.

Deltagandet i denna undersökning är givetvis frivillig och svaren kommer att behandlas på ett etiskt korrekt sätt. Svaren kommer att vara anonyma, uttryckas på korrekt sätt i studien och förstöras då arbetet är färdigt.

Syftet med vårt arbete är att undersöka hur den viktiga leken idag uppfattas av de som jobbar på fältet. Hur personalen ser på leken och ifall det finns tid för den. Hoppeligen kan vårt arbete öppna upp hur läget är nu och kanske ge en insikt om hur vi kan förbättra förutsättningarna för lek på våra daghem.

Har ni frågor är ni välkomna att vara i kontakt med oss via e-post: xxxxxxxxxx eller xxxxxxxx

Med vänliga hälsningar

Anette Brandt och Nora Romantschuk

Handledare: Ingmar Sigfrids och Ann-Marie Rosenqvist-Berg

BILAGA 2 - FRÅGEFORMULÄR

Deltagandet i enkäten är frivilligt och svaren kommer att behandlas konfidentiellt. Dina svar ger oss viktig information om hur vi pedagoger ser på leken på våra daghem idag och kan hjälpa oss att utveckla yrket vidare. Det tar ca 10 - 15 minuter att svara på enkäten som innehåller både öppna samt flervalsfrågor. Tack för Din hjälp.

Frågorna i enkäten

1. Vad är din titel? Lärare inom småbarnspedagogik / Barnskötare inom småbarnspedagogik?
2. Hur ofta planerar ert team in ledda lekstunder? Varje dag / Varje vecka/ Mer sällan / Aldrig
3. Vad utgår ni ifrån när ni planerar lekstunder?
4. Hur dokumenterar ni era lekstunder? Vuxenledda / fria
5. Vilken är din roll i den ledda lekverksamheten? Deltagande / stödande / observerande (berätta gärna med egna ord)
6. På vilket sätt förändras leken ifall en vuxen deltar?
7. Hur ofta utvärderar ni leken i ert team? Varje vecka/ Varje månad/ Mer sällan/ Aldrig

BILAGA 3 - FORSKNINGSLÖV

Helsingfors		HELSINFORS STAD Fostran och utbildning		
ANSÖKAN OM FORSKNINGSTILLSTÅND				
1 HUVUDANSVARIG SÖKANDE AV FORSKNINGS- TILLSTÅND	Efternamn Romantschuk	Förnamn Nora		
	Adress till vilken beslutet om forskningstillståndet ska skickas XXXXXX			
	Telefon XXXXX	E-post XXXX		
	Forskningsinstitution, läroanstalt eller annan organisation Yrkeshögskolan Arcada		Avlagda examina studerande	
2 FORSKNINGS- GRUPPENS ÖVRIGA MEDLEMMAR	Namn Anette Brandt	Akademisk grad/titel studerande	Enhet	
	E-post XXXXX	Telefon XXXX		
	Meddela fler än en medlem i en separat bilaga.			
3 UNDERSÖKNING	1. Undersökningens namn Den ledda lekens betydelse för barnets välbefinnande			
	2. Undersökningens mål och syfte Målet med vår undersökning är att ta reda på hur pedagogerna ser på sin roll i den vuxenledda leken på daghemmen. Syftet är att få en inblick i hur pedagogen kan stöda barnen genom lek.			
	3. Datum då forskningsplanen godkändes vid läroanstalten/forskningsinstitutionen samt godkännare			
	Uppskattad tidpunkt då forskningen beräknas vara färdig (datum) 31.5.22			
	4. Forskningens nivå ☐ 1 Doktorsavhandling ☐ 2 Licentiatavhandling ☐ 3 Pro gradu ☐ 4 Kandidatavhandling ☐ 5 Högre YH ☒ 6 YH ☐ 7 Annat, vad?			
	5. Undersökningens målområde ☒ Småbarnspedagogik och förskoleundervisning ☐ Grundläggande utbildning ☐ Gymnasieutbildning ☐ Yrkesinriktad utbildning ☐ Svenskspråkig service ☐ Annat, vad?			
	6. Enheter inom fostrans- och utbildningssektorn där undersökningen genomförs Småbarnspedagogiken i Helsingfors Namn på enhetens chef/enheternas chefer och datum då avtal om undersökningen har ingåtts (vid behov en separat bilaga) XXXXX			
	7. Urvalsstorlek/ urvalsstorlekar (antal) 30	Undersökningsdeltagarna är ☐ under 15 år, ålder: ☐ vårdnadshavare ☐ studerande i åldern 15-17 år ☒ personal inom fostrans- och utbildningssektorn ☐ studerande över 18 år ☐ annan målgrupp, vilken?		
	8. Forskningsmetod(er) ☒ Enkät ☐ Intervju ☐ Dokument-/statistikanalys ☐ Experimentell uppsättning ☐ Observation ☐ Funktionell undersökning ☐ Videofilmning ☐ Annan, vilken?			
	9. Inspelning ☐ Undersökningsdeltagarnas tal ska spelas in ☐ Undersökningsdeltagarna ska videofilmas ☐ Undersökningsdeltagarna ska fotograferas ☐ Annan inspelningsmetod, vilken?			
	10. Identifieringsuppgifter ☐ Undersökningen innehåller identifieringsuppgifter om personer ☐ Undersökningen innehåller information som hör till särskilda kategorier av personuppgifter ☒ Undersökningen innehåller inte identifieringsuppgifter om personer ☐ Undersökningen innehåller inte information som hör till särskilda kategorier av personuppgifter			
11. Planerad insamlings- och lagringstid för materialet Den planerade insamlingstiden för materialet börjar (datum) 14.1.22 Lagringstid för materialet Den planerade insamlingstiden för materialet slutar (datum) 28.2.22 Materialet förstörs (datum) 30.6.22				

	12. Kort beskrivning av hur materialet ska lagras och förstöras på ett datasäkert sätt (vid behov en separat bilaga)	
	Materialet sparas på låsta datorer och förstöras efter att svaren redovisats	
4 DEN SÖKANDES OCH FORSKNINGS- GRUPPENS FÖRBINDELSER OCH UNDERSKRIFTER (VID BEHOV SOM BILAGA)	Jag förbinder mig till att inte för utomstående avslöja konfidentiell information som jag får tillgång till i samband med undersökningen. Ovan nämnda förbindelse innebär att jag har tystnads- och sekretessplikt gällande de uppgifter jag får tillgång till i samband med undersökningen.	
	Jag är medveten om de krav som ställs på behandling av personuppgifter i lagstiftningen, i synnerhet EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddslagen, och om mitt ansvar för lagenlig behandling av uppgifterna.	
	Alla de personer som hanterar uppgifter som ingår i sekretessbelagda dokument eller personregister ska ge denna förbindelse på denna blankett eller i en separat bilaga med samma innehåll. Förbindelsen ska alltid skickas i original (inte per e-post).	
	Jag skickar en länk till den färdiga forskningsrapporten till de enheter som undersökningen gäller och till fostrans- och utbildningssektorns e-postadress kako.turkimusluvot@helsinki.fi	
	Samtycker den som ansöker om forskningstillstånd till att beslutet delges elektroniskt:	
	☒ Ja, beslutet om forskningstillståndet kan skickas till mig per e-post.	
	☐ Nej, beslutet om forskningstillståndet kan inte skickas till mig per e-post.	
	Ort och datum	Underskrift och namnförtydligande
	Ort och datum	Underskrift och namnförtydligande
5 FORSKNINGS- LEDARE (ANSTÄLLD) VID LÄRDOMSPROV	Namn	Akademisk grad/titel
	Ingmar Sigfrids	PM
	Enhet och adress	
	Yrkeshögskolan Arcada, Jan-Magnus Janssonsplats 1, 00550 Helsingfors	
Telefon	E-post	
		XXXXX
6 FORSKNINGS- LEDARENS UNDERSKRIFT	Ort och datum	Underskrift och namnförtydligande
7 OBLIGATORISKA BILAGOR	☒ Forskningsplan och därtill en sammanfattning om textdelen är över 10 sidor	
	☐ Ethiskt övervägande eller utlåtande från etisk kommitté	
	☒ Dataskyddsbeskrivning för den vetenskapliga undersökningen (vid behov, se anvisningen)	
	☒ Mallar för informationsbrev och samtyckesdokument	
	☒ Informationsbrev till undersökningsdeltagare	
	☐ Informationsbrev till vårdnadshavare (när undersökningsdeltagaren är under 18 år)	
	☐ Samtyckesdokument för undersökningsdeltagare	
☐ Samtyckesdokument för vårdnadshavare (när undersökningsdeltagaren är under 15 år)		
☒ Material med anknytning till insamlingen av data (de uppgifter som samlas in i undersökningen)		
☐ Övriga bilagor, vilka?		